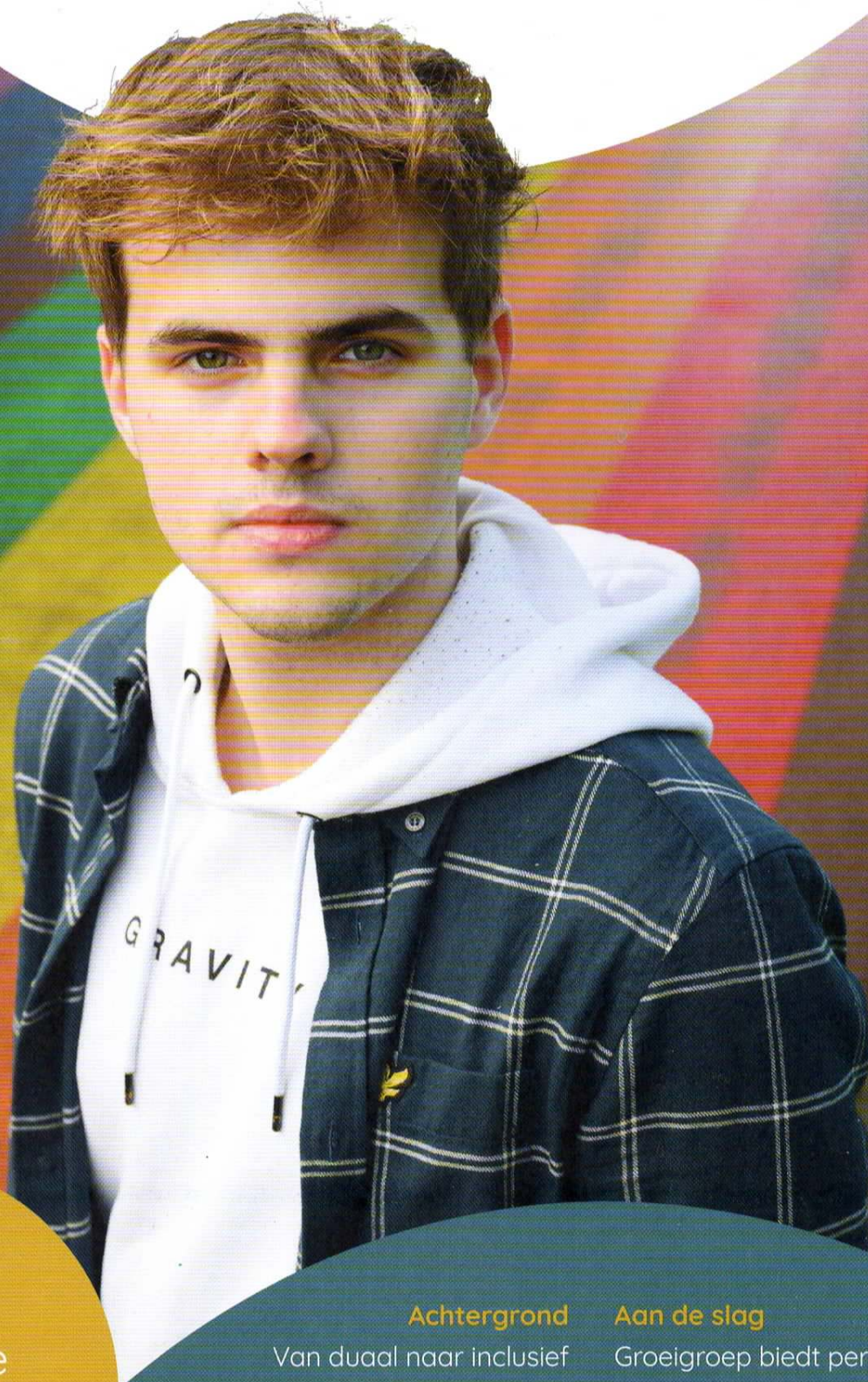

Werken aan inclusie

hét tijdschrift voor inclusief onderwijs

Januari 2025, nummer 1

Thema
Integratie

Achtergrond

Van dual naar inclusief

Aan de slag

Groeigroep biedt perspectief

Interview

Acceptatie van lhbtq+’ers

Ketenpartners

Opvang en onderwijs ineen

Niels (18) verborg jarenlang dat hij op jongens valt. Nu zet hij zich als rolmodel in voor inclusiever onderwijs.

“Undercover met een groot geheim”

“Ik wist al heel lang dat ik op jongens viel”, vertelt Niels Schipper (18), student Rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Utrecht en medewerker en ervaringsdeskundige bij het Regenboogloket. “Maar op de middelbare school verborg ik mijn geaardheid. Ik was bang voor de reacties, bang om afgewezen en gepest te worden. Ik had nog heel veel jaren op die school te gaan, dus uit de kast komen voelde als een enorm risico.” Met de jaren begon dit ‘verzwijgen’ steeds meer aan Niels te knagen. “Als klasgenoten vroegen op wie ik een crush had, loog ik. Als leraren toespelingen maakten op de vrouw die ik later zou krijgen, zweeg ik. Het voelde alsof ik undercover zat met een groot geheim. Een geheim waarvan ik continu bang was dat het zou uitkomen.”

Uit de kast

Toen Niels in vwo-5 een bestuursjaar deed bij het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS), veranderde er

Op onze school mag je zijn wie je bent, zo staat in tal van schoolgidsen. Toch ervaren veel lhbtqi+-leerlingen iets heel anders. Zoals de achttienjarige Niels Schipper. Jarenlang loog hij over zichzelf uit angst voor afwijzing. Nu, net vwo-af, zet hij zich in voor meer acceptatie van lhbtqi+-leerlingen in het onderwijs.

iets in hem. “Ik woonde buiten de randstad, maar kwam voor het LAKS veel in Utrecht. Daar zag ik mensen die heel open waren over hun geaardheid. Die zelfs trots waren op het feit dat ze een homoseksueel, lesbisch of transgender persoon waren. Dat was echt nieuw voor mij! Het voelde zo fijn om op deze plek echt mezelf te kunnen zijn.” Niels besloot daarom ook in zijn eigen stadje aan een aantal bevriende klasgenoten te vertellen dat hij niet op meisjes valt. “Het viel ontzettend mee; mijn vrienden reageerden positief. Al gauw wist de hele klas het. Ik besepte dat sommige klasgenoten er moeite mee zouden kunnen hebben vanwege hun geloof, maar ze behandelden me met respect.”

Zorgelijke cijfers

Niels weet dat het ook heel anders had kunnen uitpakken. “Ik hoor in mijn eigen netwerk nare verhalen over pestgedrag en uitsluiting. Ook nationaal zien we dat veel

lhbtq+-jongeren het zwaar hebben. Bij het Regenboogloket krijgen we wekelijks meldingen en signalen binnen van jongeren die gepest of geïntimideerd worden.” De cijfers zeggen genoeg: het percentage lesbische, homoseksuele en biseksuele leerlingen dat wordt gepest, is twee keer hoger dan het percentage heteroseksuele leerlingen dat te maken krijgt met pesterijen, zo blijkt uit onderzoek van Movisie.

Niels: “Het is zo belangrijk dat daar bewustwording voor komt. Als je je op school niet veilig of geaccepteerd voelt, heeft dat mogelijk impact op je hele verdere leven en ontwikkeling. Het maakt dat je niet goed kunt leren en leidt vaak tot mentale problemen. We merken in de praktijk dat mensen daar op latere leeftijd vaak nog mee worstelen.”

Leraar doet mee

Het pestgedrag neemt de afgelopen jaren eerder toe dan af. Of zoals Niels het verwoordt: “De haat wordt erger. Sociale media spelen daar ook een rol in. Jongeren komen in aanraking met extreme beelden en opvattingen en nemen die over.” Toch zijn het niet alleen leerlingen die voor sociale onveiligheid zorgen, ook leraren spelen er een rol in. Maar liefst 23,7 procent van het pestgedrag dat leerlingen ervaren, komt van docenten (bron: Kaufman, T.M.L (2022), *Disparities in Perpetrators, Locations, and Reports of Victimization for Sexual and Gender Minority Adolescents*). Dat zit hem soms in openlijk pestgedrag, maar vaker in kleine, subtiele dingen zoals onbegrip of verkeerde signalen. Zo weet

Het Regenboogloket

Wil jij de sociale veiligheid en integratie op school verbeteren voor lhbtq+’ers? Het Regenboogloket ontwikkelt workshops en diverse pakketten om scholen te ondersteunen. Daarnaast biedt het Regenboogloket individuele ondersteuning voor lhbtq+’ers (leerlingen, onderwijspersoneel en ouders) die vragen hebben of te maken hebben met een onveilige situatie. Zelf iets betekenen? Dat kan als rolmodel of door ons werk te steunen. Kijk voor meer informatie op regenboogloket.nl.

Niels nog goed hoe een leraar op Paarse Vrijdag demonstratief de klas uitliep. “Het was duidelijk; hij wilde er niets mee te maken hebben. Dat geeft toch een vreemd signaal af.”

Hey homo!

De drempel om hulp te vragen is voor lhbtq+-leerlingen vaak hoog. “Jongeren zijn zorgmijndend, zeker degenen die in de kast zitten”, vertelt Niels. “Daarnaast zien ze zichzelf niet snel als een probleem. Er zijn zoveel jongeren met klachten en het is heel normaal om uitgescholden te worden voor bijvoorbeeld homo. Wie ben jij dan om daar een punt van te maken of hulp voor te vragen?” Die tendens is terug te zien in de cijfers: tachtig procent van alle leerlingen zegt zich veilig te voelen op

TIPS VAN HET REGENBOOGLOKET VOOR SCHOLEN

- Kijk kritisch naar het pestprotocol en gedragsprotocol en benoem seksuele geaardheid en gender daarin. Zorg ook dat de protocollen worden nageleefd.
- Zorg voor een sterk vertrouwensnetwerk en maak dit breed bekend onder jongeren. Waar kunnen ze terecht met vragen of gevoelens van onveiligheid? Een onafhankelijk vertrouwenspersoon wekt vaak het meeste vertrouwen. Het Regenboogloket ondersteunt bij dit soort gesprekken als de drempel te hoog voelt voor de leerling of leerkracht.
- Breng een rolmodel of ervaringsverhalen in de school. Dat wekt empathie op en geeft lhbtq+-leerlingen en -leraren het gevoel dat ze er niet alleen voor staan.
- Bouw bruggen, kijk in verbinding wat nodig is en vraag hier eventueel externe hulp bij. Bijvoorbeeld wanneer artikel 1 (niet discrimineren) botst soms met artikel 23 (vrijheid van godsdienst in het onderwijs). De gelijkheid en veiligheid van de leerling staat, wat het Regenboogloket betreft, voorop.

“Als je je op school niet veilig of geaccepteerd voelt, heeft dat impact op je hele ontwikkeling.”

school, terwijl tegelijk veertig procent aangeeft in de afgelopen maanden gepest te zijn (bron: LAKS Monitor 2024). “Vreemd toch? Het laat zien dat pesten erbij lijkt te horen. Intussen is er een verborgen groep van lhbtq+-leerlingen die hulp zoekt of nodig heeft maar dat niet krijgt. Ongeveer één op de vijf Nederlanders is lhbtq+, dus het raakt gemiddeld vier tot vijf leerlingen per klas.”

Ervaringen delen

Niels wil bijdragen aan een veilige en inclusieve schoolomgeving voor deze leerlingen. “Zelf heb ik geluk gehad, maar ik hoor te veel hartverscheurende verhalen. Dan kan ik niet achteroverleunen.” Niels zet zich in als medewerker en ervaringsdeskundige voor het

Regenboogloket, een steunpunt voor leerlingen, ouders en leraren. In die rol deelt hij zijn ervaringen en kennis tijdens workshops en in gesprekken met schoolbesturen en onderwijspersoneel. “We hebben allemaal rolmodellen nodig. Het Regenboogloket zorgt daarvoor. Het is heel belangrijk dat jongeren weten dat ze er niet alleen voor staan. Tijdens workshops op scholen kan ik zo’n rolmodel zijn. Daarnaast wil ik er in workshops voor onderwijsprofessionals aan bijdragen dat steeds meer scholen opstaan tegen haat, discriminatie en polarisatie. Zodat ook lhbtq+-jongeren zich vrij kunnen voelen om te zijn wie ze zijn. Iedereen moet met een prettig en veilig gevoel in de klas kunnen zitten.”

TIPS VAN HET REGENBOOGLOKET VOOR LERAREN

- Zorg voor een veilige omgeving in jouw klas. Wees alert en handel meteen als je nare of discriminerende opmerkingen of gedragingen hoort of ziet.
- Werk aan de band met je leerlingen. Ga - individueel - in gesprek als je vermoedt dat het niet goed gaat met een leerling.
- Normaliseer het onderwerp, betrek het in je lessen. Geef in je uitleg (bijvoorbeeld in een dictee of rekensom) voorbeelden waarin lhbtq+-ers voorkomen.
- Laat weten dat je het belangrijk vindt dat iedereen er mag zijn in je klas, ongeacht onder andere geaardheid of genderidentiteit.
- Let op je woordkeus, want taal heeft invloed op leerlingen. Zorg ervoor dat je niet onbewust iemand buitensluit of een onprettig gevoel geeft.
- Kaart het onderwerp aan in de docentenkamer en bij het schoolbestuur en vraag om aandacht voor goede protocollen en beleid.

“Hoe is de leef?”

Jonas van Hest is docent maatschappijleer en burgerschapsonderwijs bij een vo-school in Groningen. Hij is zelf homoseksueel en komt op voor lhbtq+- leerlingen op zijn school.

Niels stelt Jonas vijf vragen.

Leraar aan
het woord

1 Zie jij de integratie van lhbtq+-leerlingen als een probleem?

“Helaas heb ik nog nooit een school meegemaakt waar het geen issue is. De term lhbtq+ of de regenboogvlag alleen al lijken wel een rode vlag tegenwoordig. Er is veel weerstand, leerlingen reageren fel en afwijzend. Ik weet zeker dat veel lhbtq+-leerlingen hun seksuele geaardheid geheimhouden. Het voelt wrang, maar ik heb leerlingen dit op vorige scholen zelfs wel eens geadviseerd. Omdat ik zag hoe lhbtq+’ers er het leven zuur werd gemaakt.”

2 Hoe geef jij aandacht aan het onderwerp?

“Ik kaart het aan in mijn lessen, vooral bij burgerschap. In mijn lokaal hangt een grote poster van artikel 1 en ik heb een regenboogmuurschildering. Als leerlingen discriminerende opmerkingen maken, is dat gelijk het gesprek in de les. Ik wil hen bewustmaken van wat ze nou eigenlijk zeggen. Tegelijk laat ik zo zien dat ik pestgedrag niet accepteer. Verder zet ik me in voor Paarse Vrijdag. Het is door alle weerstand niet het feestje dat het zou moeten zijn, maar ik vind het toch een mooie kans om aandacht aan het onderwerp te besteden. Want onbekend maakt onbemind.”

3 Hoe probeer je er te zijn voor leerlingen die zich onveilig voelen?

“Pestgedrag herken ik vaak sneller dan collega’s en ik pik ook de lhbtq+-leerlingen er meestal makkelijk uit. Het helpt dat ik zelf homo ben en me in hen kan verplaatsen. Vervolgens probeer ik openingen te creëren

voor een gesprek. Dat doe ik vaak met een flauwe grap of door bijvoorbeeld even te vragen ‘hoe de leef’ is. Andere keren laat ik bewust doorschermen dat ik zelf een relatie heb met een man, om de drempel te verlagen. Ik heb zelfs eens heel direct tegen een leerling gezegd: ‘Nou, kom maar met je trauma’. Het is net hoe de leerling en de relatie is. Leerlingen geven aan dat ze het fijn vinden dit met mij te kunnen bespreken; ze voelen zich veilig.”

4 Wat raad je scholen en leerlingen aan?

“Reageer altijd op discriminerende opmerkingen. Koop cursussen in over hoe je als schoolteam sociale onveiligheid kan herkennen en hoe je werkt aan een veilig klimaat. Zorg voor een divers team; lhbtq+-leraren zijn toch gemakkelijker een aanspreekpunt voor lhbtq+-leerlingen. En schakel het Regenboogloket in als je wilt sparren of hulp kunt gebruiken.”

5 Wanneer heb je het Regenboogloket zelf ingeschakeld?

“De eerste keer was op een vorige school, waar ik zelf last had van negatieve opmerkingen van collega’s. Samen met het Regenboogloket heb ik dit uitvoerig besproken en in kaart gebracht, wat fijn was. De tweede keer ging mijn vraag over een leerling met een specifieke casus waar ik nooit eerder mee te maken had gehad. Het Regenboogloket heeft kennis, denkt mee, helpt je op weg en gaat desgewenst ook met de school in gesprek. Dat is waardevol.” ●